

Centrum Edukacji Artystycznej Region Wielkopolski
Państwowa Szkoła Muzyczna I i II st. im. I. J. Paderewskiego
w Koninie

**WARSZTATY METODYCZNE DLA NAUCZYCIELI
RYTMIKI I KSZTAŁCENIA SŁUCHU
SZKÓŁ MUZYCZNYCH I STOPNIA
„Ćwiczenia rozwijające kreatywność dzieci
i utrwalające materiał nauczania
na lekcjach rytmiki i kształcenia słuchu”**

Konin, 2 grudnia 2017 r.

Urszula Kozłowska:

Ćwiczenia utrwalające materiał nauczania na lekcjach kształcenia słuchu i audycji muzycznych na podstawie „Zbioru zadań z kształcenia słuchu i audycji muzycznych” pod redakcją zbiorową Urszuli Kozłowskiej, „Zeszytów ćwiczeń dla klas III, IV i V PSM I st. z kształcenia słuchu” Anny Bagazińskiej oraz „Zeszytów pomocniczych do kształcenia słuchu dla klas I-III” Aleksandry Godlewskiej-Szulc

Materiały zaczerpnięte ze „Zbioru zadań z kształcenia słuchu i audycji muzycznych” pod redakcją U. Kozłowskiej, E. Tuchowskiej, A. Soroki, G. Sołtyk, A. Godlewskiej - Szulc, E. Żuber, A. Bagazińskiej, E. Mikickiej, G. Łazickiej, P. Ptach - Dembskiej, K. Gębki, K. Bosiackiej, A. Spodniewksiej - Kanarek oraz z „Zeszytów ćwiczeń dla klas IV i V PSM I st. z kształcenia słuchu” A. Bagazińskiej

z inicjatywy Pani Jolanty Bedner, Naczelnika IV Wydziału
Nadzoru Pedagogicznego Centrum Edukacji Artystycznej w marcu 2017 r.

Szanowni Państwo Pedagodzy!

Przekazujemy do Państwa użytku w ramach WARSZTATÓW METODYCZNYCH DLA NAUCZYCIELI RYTMIKI I KSZTAŁCENIA SŁUCHU SZKÓŁ MUZYCZNYCH I ST. „Ćwiczenia rozwijające kreatywność dzieci i utrwalające materiał nauczania na lekcjach rytmiki i kształcenia słuchu” Konin, 2 grudnia 2017 r. organizowanych przez CEA Region Wielkopolski w PSM I i II st. w Koninie **fragment i zwiastun „Zbioru zadań z kształcenia słuchu i audycji muzycznych”,** przygotowany przez grupę doświadczonych nauczycieli z całego Makroregionu IV CEA pod redakcją Urszuli Kozłowskiej z PSM I i II st. w Koninie. Współautorami zbioru są: **Ewa Tuchowska** z PSM I i II st. w Zielonej Górze, **Agnieszka Soroka** z ZSM w Toruniu, **Aleksandra Godlewska-Szulc** z POSM I st. Nr 1 w Poznaniu, **Ewa Żuber** z PSM I st. w Kościanie, **Grażyna Sołtyk** z PSM I st. w Świnoujściu, **Karolina Gębka** z ZSM w Poznaniu, **Elżbieta Mikicka** z PZSM w Bydgoszczy, **Paula Ptach-Dembska** z PSM I i II st. w Słupsku, **Anna Bagazińska** z POSM I st. Nr 1 w Poznaniu, **Gizela Łazicka** z PSM I i II st. w Grudziądzu, **Agata Spodniewska-Kanarek**, **Krystyna Bosiacka** z PSM I st. w Pyrzycach, **Urszula Kozłowska** z PSM I i II st. w Koninie - **koordynator prac zespołu, powołanego z inicjatywy Pani Jolanty Bedner, Naczelnika IV Wydziału Nadzoru Pedagogicznego Centrum Edukacji Artystycznej w marcu 2017 r..** Rok wcześniej powstał „Zbiór zadań z zasad muzyki”, który cieszył się dużym zainteresowaniem pedagogów i uczniów, jako pożyteczna i skuteczna pomoc dydaktyczna w codziennej praktyce szkolnej.

„Zbiór zadań z kształcenia słuchu i audycji muzycznych” powstaje w celu praktycznego utrwalenia materiału nauczania i pomocy w biegłej realizacji ćwiczeń z obu przedmiotów w PSM I st.. Materiały stanowią pomoc dydaktyczną, którą mogą wykorzystać nauczyciele przygotowując uczniów do ogólnopolskiego badania wyników nauczania z kształcenia słuchu i audycji muzycznych, które odbędzie się w końcu maja 2018 r.. **Zbiór będzie zamieszczony na stronach Starszego Wizytatora CEA Region Zachodniopomorski Pani Jolanty Bedner oraz Starszego Wizytatora CEA Region Wielkopolski Pana Artura Matejuka: www.cea-makroregion4.pl i Państwowej Szkole Muzycznej I i II st. w Koninie: www.psmkonin.pl.** Szkoły mogą wykorzystać ten materiał do diagnozy i pracy całorocznej oraz inspiracji i zachęty poszczególnych nauczycieli kształcenia słuchu oraz audycji muzycznych do opracowywania i zgłaszania swoich autorskich pomysłów metodycznych, którymi na co dzień pracują. Intencją Pani Wizytator Jolanty Bedner i zespołu nauczycieli jest stworzenie w przyszłości narzędzi badań pomiaru dydaktycznego w szkołach muzycznych, banku dobrych, praktycznych i konstruktywnych rozwiązań z poszczególnych przedmiotów ogólnomuzycznych w celu podniesienia poziomu wyników nauczania.

„Zbiór zadań z kształcenia słuchu i audycji muzycznych” nie ma charakteru „testu próbnego”, ale może pomóc w jego realizacji. Nauczyciele mogą dowolnie konstruować własne formy sprawdzania wiedzy ucznia (maksymalnie do 30 prostych i pojedynczych zadań). Zadania dla uczniów powinny być oparte o krótkie, typowe i nieskomplikowane przykłady, sprawdzające czysto praktyczne umiejętności, a nie szeroko pojętą ogólną wiedzę muzyczną czy definicje i pojęcia. Formy preferowane w utrwaleniu wiedzy z audycji muzycznych i kształcenia słuchu bazują na: uzupełnianiu, przyporządkowywaniu, wypełnianiu taktów, określaniu, korygowaniu błędów, dopisywaniu, dopasowywaniu, wykluczaniu, porządkowaniu, budowaniu i rozpoznawaniu, bez karkołomnych i zbyt licznych przykładów. Uczniowie będą rozwiązywać zadania w oparciu o zapis nutowy i przykłady słuchowe z literatury muzycznej. Zbiór będzie zawierać część przeznaczoną dla ucznia oraz klucz z odpowiedziami i uwagami dla nauczyciela.

Zadania w **„Zbiorze zadań z kształcenia słuchu i audycji muzycznych”** zaproponowanym Państwu ułożone są według zapisów w najnowszych podstawach programowych dla PSM I st. z września 2017 r., obejmujących w szczególności z przedmiotu *kształcenia słuchu*: rozpoznawanie struktur, zapisywanie, uzupełnianie i korygowanie przebiegów muzycznych, zapamiętywanie fragmentów muzycznych i analizowanie, komponowanie własnej wypowiedzi i realizację utworu zgodnie z oznaczeniami wykonawczymi i interpretacyjnymi oraz stosuje zasady muzyki i terminologię muzyczną. Z przedmiotu: *audycje muzyczne* uczeń ma zapoznawać się z różnorodną literaturą muzyczną, rozpoznawać ze słuchu elementy dzieła muzycznego, budowę okresową i ewolucyjną, fakturę, gatunki i formy muzyczne, obsadę wykonawczą, cechy polskich tańców narodowych. Uczeń ma zauważać w zapisie nutowym sens muzyczny, analizować i komponować oraz stosować pojęcia i charakteryzować typowe zjawiska muzyczne (epoki, twórczość kompozytorów, zawody muzyczne, życie kulturalne i koncertowe).

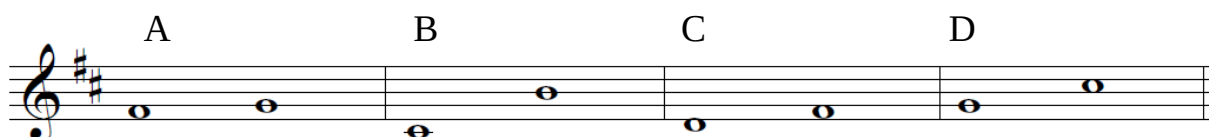
Pomysły na ćwiczenia są różnorodne (od bardzo prostych po trudniejsze), ale nie wymagają zbyt wiele czasu na odpowiedź ucznia, sprawdzają logiczne myślenie, biegłość i znajomość zasad. Zadania w większości bazują na przykładach z literatury muzycznej. Typy zadań podane są w oparciu o ogólnodostępne podręczniki i materiały do kształcenia słuchu i audycji muzycznych oraz autorskie projekty pytań konkursowych. Ćwiczenia niekiedy wykraczają poza aktualną podstawę programową. Według autorów niniejszego zbioru zadań najważniejsze jest zrozumienie zasad muzycznych. Nauczyciele najlepiej znają swoich uczniów i mogą oceniać pracę uczniów wg własnych metod dotychczas stosowanych na lekcjach. Pełny zbiór zadań opublikujemy na początku kwietnia 2018 r.

Wyrażamy nadzieję, że pomoc dydaktyczna w postaci **„Zbioru zadań z kształcenia słuchu i audycji muzycznych”** okaże się przydatnym i skutecznym narzędziem w nauce i codziennej pracy z uczniem. Jesteśmy otwarci na wszelkie informacje zwrotne (u.kozłowska1@wp.pl). Jeśli zaistnieje taka potrzeba, zespół będzie kontynuował prace w celu poszerzenia bazy dobrych rozwiązań i pożytecznych pomocy dydaktycznych. Zachęcamy do zapoznania się z naszą ofertą i zapraszamy do współpracy.

ZADANIA – KSZTAŁCENIE SŁUCHU

I. UCZEŃ ROZPOZNAJE STRUKTURY

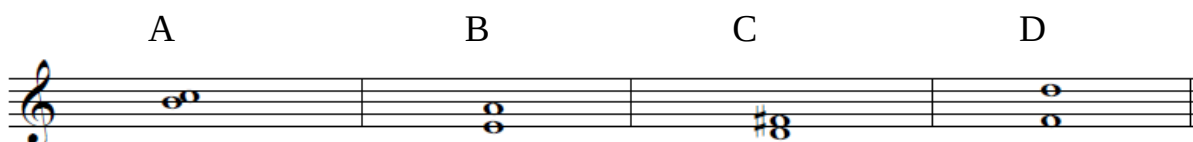
1. Widzisz cztery interwały melodyczne. Ustal kolejność w jakiej je usłyszysz zapisując literami, którymi są oznaczone. Przykład zaprezentowany będzie dwa razy.

odpowiedź

odpowiedź B C A D

2. Widzisz cztery interwały harmoniczne. Ustal kolejność w jakiej je usłyszysz zapisując literami, którymi są oznaczone. Przykład zaprezentowany będzie dwa razy.

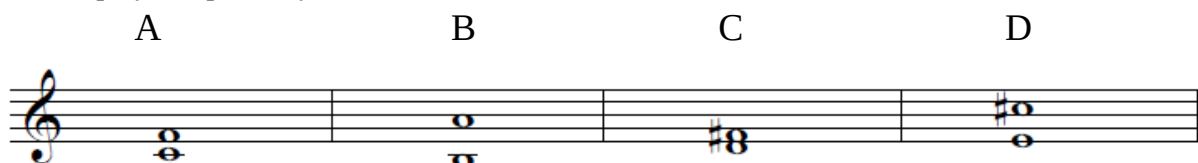

odpowiedź

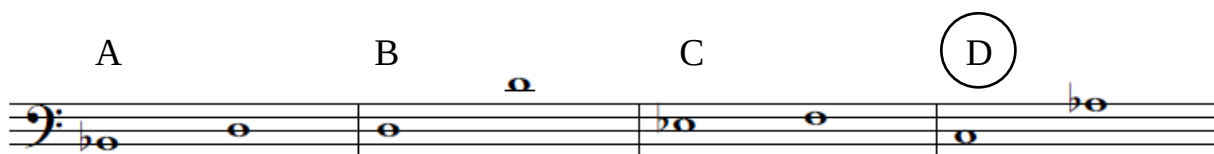
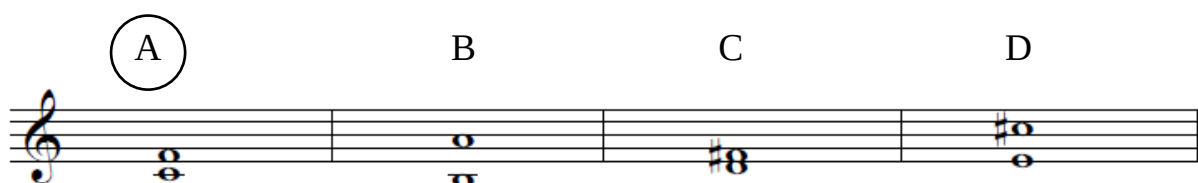
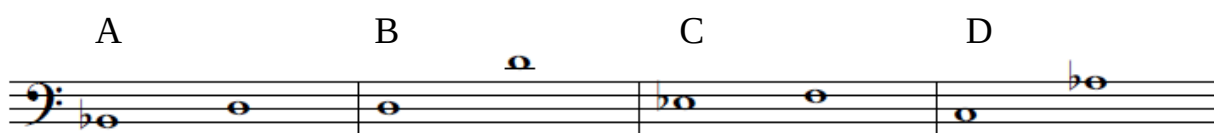
odpowiedź A D B C

3. Widzisz interwały harmoniczne zapisane w kluczu wiolinowym (przykład pierwszy) i melodyczne zapisane w kluczu basowym (przykład drugi) oznaczone literami: A, B, C, D. Usłyszysz po jednym z nich. Zaznacz kółkiem literę, którą oznaczony jest interwał. Przykłady usłyszysz jeden raz

przykład pierwszy:

przykład drugi:

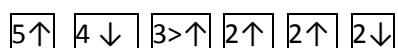
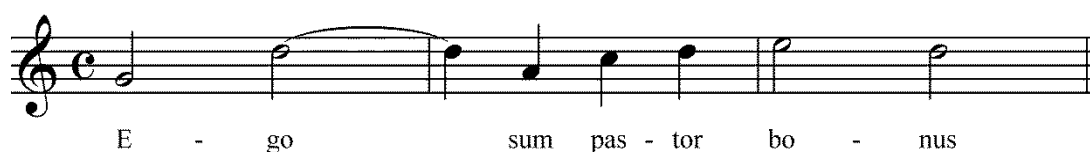

4. Zapisz łańcuszek interwałów początkowego fragmentu utworu. Uwzględnij również kierunek linii melodycznej stosując odpowiednie strzałki. Przykład usłyszysz 7 razy.

Przykład muzyczny: Wacław z Szamotuł, *Ego sum Pastor bonus*

Wacław z Szamotuł, *Ego sum pastor bonus*

5. Usłyszysz trzy krótkie przykłady muzyczne. Jaki **interwał melodyczny** tworzą w każdym z nich dwa pierwsze dźwięki ? Zapisz odpowiedni symbol. Każdy przykład zabrzmiał 2 razy.

Numer przykładu	Kompozytor i tytuł utworu	interwał
1.	F. Chopin, <i>Preludium e- moll op.28 nr 4</i>	
2.	J.S. Bach, <i>Koncert skrzypcowy a-moll BWV 1041 cz. I</i>	
3.	St. Moniuszko, <i>Aria z kurantem z III aktu opery Straszny Dwór</i>	

Przykład 1. F. Chopin, *Preludium e- moll op.28 nr 4*

Przykład 2. J.S. Bach, *Koncert skrzypcowy a-moll BWV 1041 cz.1*

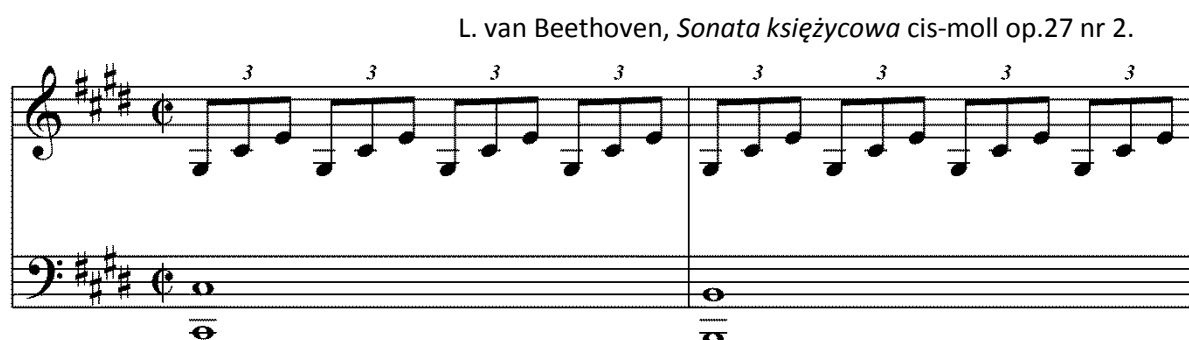
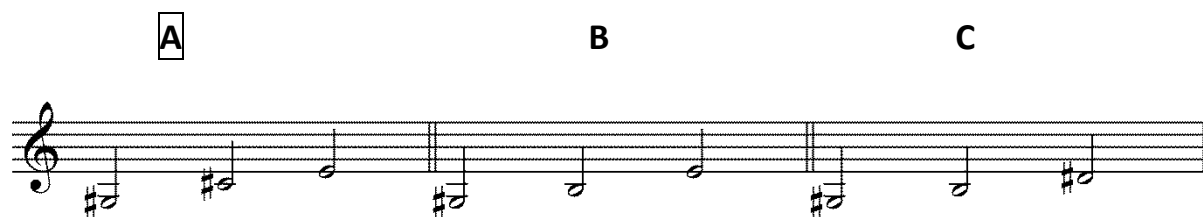
Przykład 3.

St. Moniuszko, *Straszny Dwór Aria z kurantem*

Numer przykładu	Kompozytor i tytuł utworu	interwał
1.	F. Chopin, <i>Preludium e- moll op.28 nr 4</i>	8
2.	J.S. Bach, <i>Koncert skrzypcowy a-moll BWV 1041 cz. I</i>	4
3.	St. Moniuszko, <i>Aria z kurantem z III aktu opery Straszny Dwór</i>	6>

6. Przyjrzyj się trójdźwiękom oznaczonym literami A, B i C. Jednym z nich rozpoczyna się utwór. Otocz kółkiem literę z prawidłową odpowiedzią. Przykład usłyszysz jeden raz.

7. Zaznacz znakiem X w odpowiedniej rubryce czy grane w parach trójdźwięki są takie same, czy różnią się od siebie.

Wersja dla ucznia:

Pary trójdźwięków	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Takie same										
Różne										

Wersja poprawna:

Pary trójdźwięków	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Takie same	X			X	X	X		X		X
Różne		X	X				X		X	

Przykładowe pary: 1- moll, moll, 2- dur, moll 3- zw, moll 4- zm, zm 5- dur, dur, 6- zw, zw 7- moll, zw 8- zm, zm 9- zm, dur 10- moll, moll

8. Określ na materiale jakiej skali jest oparty każdy z przykładów muzycznych i przyporządkuj im odpowiednie nazwy łącząc je linią. Przykłady zaczynają się i kończą dźwiękiem „g” - I stopniem skali i wszystkie znaki przykluczowe znajdują się przy dźwiękach.

G - dur	
g-moll harmoniczna	
g-moll naturalna	
g-moll dorycka	

9. Określ ostatni interwał w przykładzie

<https://www.youtube.com/watch?v=hUj-2aCOHSQ> 0,12 – 0,19

Sergei Prokofiev, Romeo i Julia

Wykonanie: André Previn / London Symphony Orchestra

10. Określ ostatni interwał harmoniczny w partii trąbek

<https://www.youtube.com/watch?v=ermKeQb4X58> 0,03 – 0,08 harm

Richard Wagner Tannhäuser - Entry of the guests

Wykonawca: Otmar Suitner, Staatskapelle Berlin & Chor der Deutschen Staatsoper Berlin

11. Określ ostatni trójdźwięk w wysłuchanym fragmencie

https://www.youtube.com/watch?v=NC_TaSCuef8 3,45 – 3,49

Vangelis- 1492: Conquest of Paradise Full Album

Muzyka „Monastery Of La Rabida”, wykonanie: Vangelis

12. Określ pierwszy trójdźwięk w wysłuchanym fragmencie

https://www.youtube.com/watch?v=NC_TaSCuef8 7,04 – 7,07

Vangelis- 1492: Conquest of Paradise Full Album

13. Określ ile razy w podanym przykładzie wystąpił trójdźwięk + (dur) – 2x, 4x, 6x

<https://www.youtube.com/watch?v=SeI173pdGaw> 1,29 – 1,58)

Johann Strauss II - Nad Pięknym Modrym Dunajem

Wykonanie: "Vienna Opera Orchestra, Alfred Scholz-II bel Danubio blu, Valzer, op. 314"

14. Posłuchaj przykładu muzycznego. Rozpoznaj skalę i odmianę gamy wykorzystanej w melodii oraz kończący ją interwał. Zastanów się, w charakterze którego polskiego tańca ludowego, jest ona skomponowana.

M. Ćwiklińska, M. Rogozińska *Dyktanda Elementarne dla klasy V szkoły muzycznej I stopnia*, zadanie 194 (na płycie nr 90)

skala

odmiana

interwał kończący

taniec

skala **durowa**

odmiana **naturalna**

interwał kończący **oktawa czysta**

taniec **mazur**

15. Posłuchaj przykładu muzycznego. Rozpoznaj skalę i odmianę gamy wykorzystanej w melodii oraz kończący ją interwał. Określ, w jakim takcie (w jakich taktach) jest ona napisana.

M. Ćwiklińska, M. Rogozińska *Dyktanda Elementarne dla klasy V szkoły muzycznej I stopnia*, zadanie 12 (na płycie nr 9)

skala

odmiana

interwał kończący

takt (takty)

skala **molowa**

odmiana **melodyczna**

interwał kończący **kwinta czysta**

takt (takty)

16. Usłyszysz przykład muzyczny. Która z podanych niżej skal oznaczonych literami A, B, C, D została w nich użyta? Wpisz prawidłową odpowiedzi przy opisie utworu, stosując wybraną literę . Przykład zabrzmi dwa razy

- A. dur
- B. moll eolska
- C. moll harmoniczna
- D. moll dorycka

Przykład muzyczny: C. Gurlitt, *Etiuda* op.187 nr 35 t 1-8

C. Gurlitt, *Etiuda* op.187 nr 35 t 1-8 **d moll dorycka**

II. UCZEŃ ZAPISUJE, UZUPEŁNIA, KORYGUJE PRZEBIEGI

1. Ćwiczenie rytmiczne

Po czterokrotnym wysłuchaniu ćwiczenia, uzupełnij rytm w pustych miejscach.

2. Korekta błędów

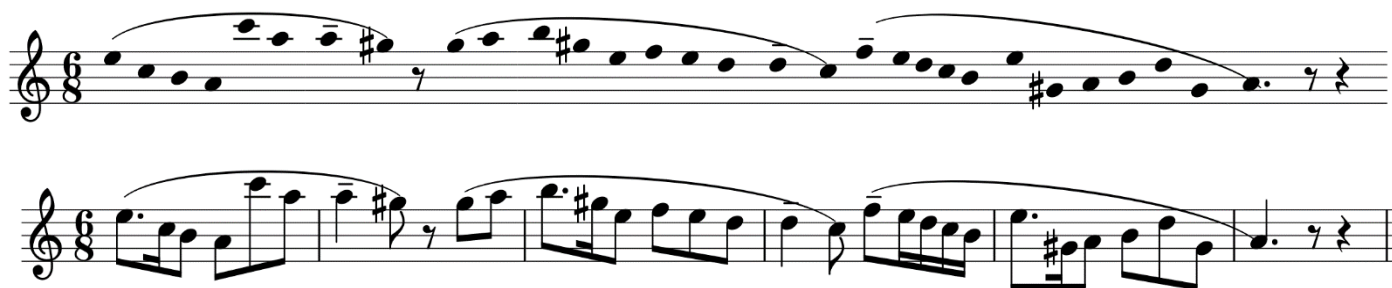

(poprawna wersja ćwiczenia)

Po czterokrotnym wysłuchaniu melodii, zaznacz kółkiem nuty, które Twoim zdaniem są błędnie zapisane, popraw ich wysokość

3. W poniższym fragmencie postaw kreski taktowe, ugrupuj prawidłowo wartości rytmiczne, dopisz brakujące kropki przy niektórych wartościach (po czterokrotnym wysłuchaniu przykładu muzycznego)

4. W zapisie nutowym, w partii I skrzypiec są błędy rytmiczne i wysokościowe. Popraw te błędy: prawidłowy zapis rytmu umieść nad pięciolinia, nad grupą rytmiczną. Błędnie zapisane dźwięki otocz kółkiem i nad pięciolinia zapisz literowo prawidłowy dźwięk. **Pierwszy dźwięk i pierwsza wartość rytmiczna są prawidłowe.**

wersja poprawna:

5. Uzupełnij brakujące dźwięki w zapisie nutowym

https://www.youtube.com/watch?v=NC_TaSCuef8 2,43 – 2,58 trójdźwięki

Vangelis - 1492: Conquest of Paradise (Full Album)

Muzyka „Monastery Of La Rabida”, wykonanie: [Vangelis](#)

1492: Wyprawa do raju

VANGELIS

6. Porównaj poniższe rytmy z przykładem muzycznym i zaznacz właściwy zapis (po dwukrotnym wysłuchaniu przykładu).

<https://www.youtube.com/watch?v=r30D3SW4OVw> 0,00 – 0,05

M. Ravel Bolero brak wykonawcy

Bolero

M. RAVEL

7. Usłyszysz jeden raz przykład muzyczny. Uzupełnij puste miejsca brakującymi wartościami rytmicznymi:

8. Uzupełnij schemat rytmiczny po jednokrotnym wysłuchaniu kompozycji.

Polonez
(z filmu *Pan Tadeusz*)

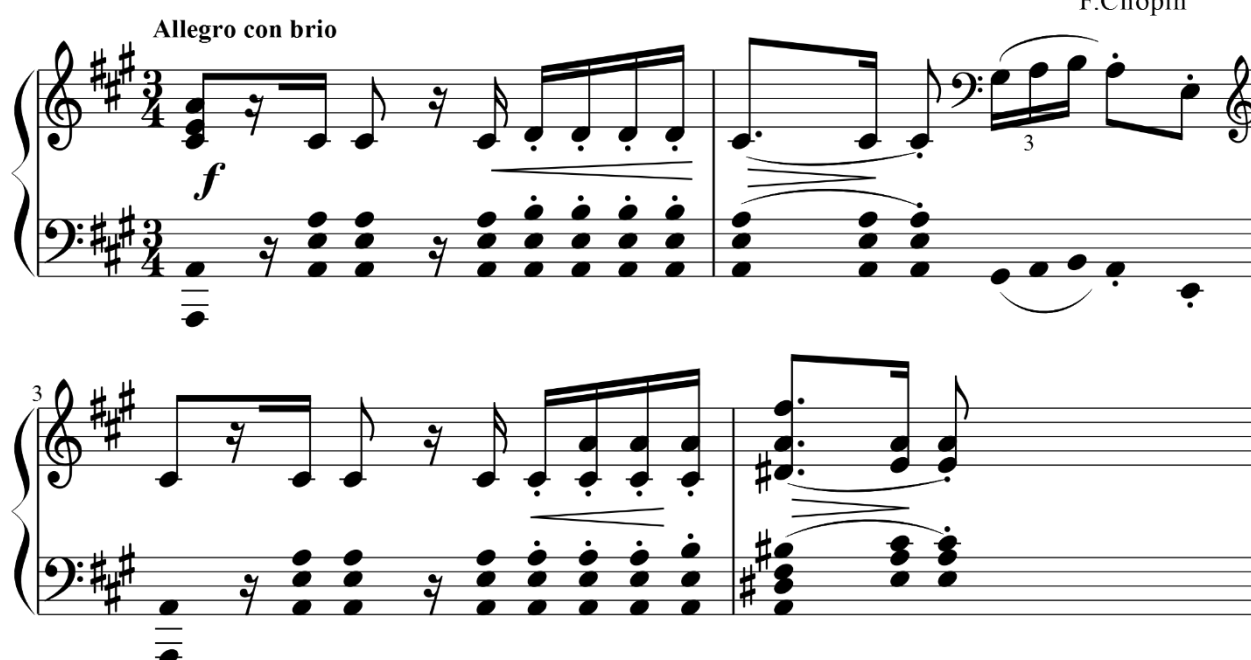
W.Kilar

9. Słuchając utworu, uzupełnij jego rytm (w partii lewej ręki) i dopisz brakujące dźwięki w kluczu wiolinowym (w partii prawej ręki).

..... op.40 nr 1

F.Chopin

Jaki to taniec ?

W jakiej jest tonacji?

10. Słuchając utworu, uzupełnij zapis nutowy obu jego fragmentów.

Obertas op.19 nr 2

Tempo mazurka

H.Wieniawski

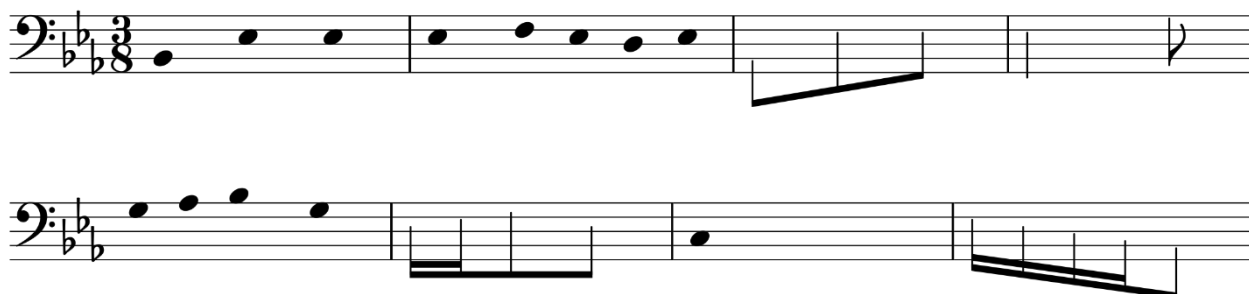

11. Posłuchaj dwa razy fragmentu kompozycji i uzupełnij braki w zapisie nutowym.

Zwróć uwagę na klucz muzyczny oraz oznaczenie taktowe.

Słoń
z cyklu *Karnawał zwierząt*

C.Saint - Saëns

W jakiej tonacji jest ten utwór ?

Jaki instrument wykonuje melodię ?

12. Dopisz brakujące dźwięki (w partii prawej ręki) po dwukrotnym wysłuchaniu utworu.

Kto skomponował tego mazurka ?

W jakiej tonacji ?

Ustal funkcje akordów i umieść w ramkach odpowiednie symbole (T, S, D, °T, °S)

Mazurek op.24 nr 1

Lento

(p) *rubato*

□ □ □ □ □ □

13. W tym utworze harfa powtarza kilka razy jeden dźwięk, po czym następuje skok interwałowy. O jaką odległość?

L. Berio, Sequenza na harfę solo

https://www.youtube.com/watch?v=YK7Dt_gkWhg od 0'17 do 0'30

A)6 B)7 C)7< D) 8

(odp. B)

14. Posłuchaj dwa razy fragmentu muzycznego. Ile razy w melodii występuje interwał seksty?

M. Giuliani, Wariacje na temat Haendla

www.youtube.com/watch?v=oF8y6LmPbeY do 0'08

(odp. 3 razy)

15. Jaki akord słysząc w zakończeniu przykładu muzycznego?

A. Skriabin, III Symfonia „Boski poemat”

www.youtube.com/watch?v=bNKEOgdof6A od 0'14 do 0'29

(odp. Akord D7)

16. Na jakim zjawisku oparty jest słuchany fragment muzyczny?

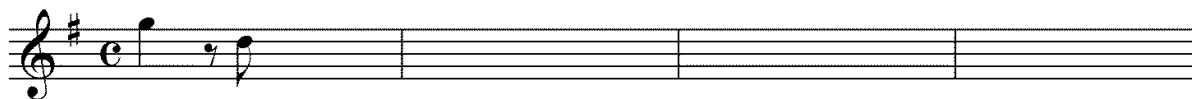
A. Vivaldi, Koncert skrzypcowy a-moll cz. I

www.youtube.com/watch?v=aTd5Wg6B9JU od 0'07 do 0'17

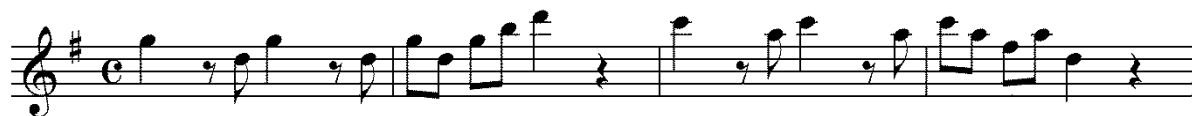
(odp. progresja)

17. Zapisz 4 takty melodii najwyższego głosu. Podpisz oznaczenia funkcyjne trójdźwięków. Przykład zabrzmiał 6 razy.

W. A. Mozart , *Eine kleine Nachtmusik* t 1-4

T

T

T

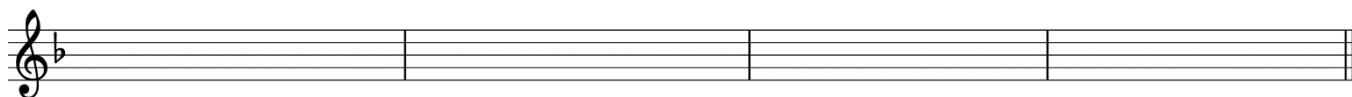
D⁷

D⁷

III. UCZEŃ ZAPAMIĘTUJE FRAGMENTY (MOTYWY), KOMPONUJE
SWOJĄ WYPOWIEDŹ ZGODNIE Z OZNACZENIAMI
WYKONAWCZYMI I INTERPRETACYJNYMI, STOSUJE
TERMINOLOGIE NA PIŚMIE

1. Dopisz brakujący następnik w poniższym przykładzie muzycznym oraz napisz jaki instrument wykonuje poprzednik, a jaki następnik. Nazwy instrumentów napisz nad pięciolinia.

G. Grieg, Suita Peer Gynt

odpowiedź: flet

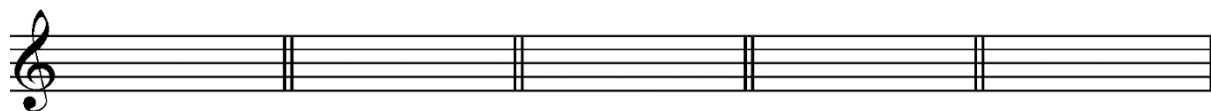

obój

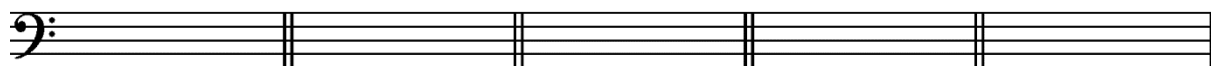

IV. STOSUJE ZASADY MUZYKI

- ## 1. Koło kwintowe

Fis - g - As - Cis - b -

fis - Es - H - as - E -

W każdym takcie podpisz gamę równoległą oraz znaki przykluczowe dla danej pary gam. Uważaj na klucze!

Fis - dis g - B As - f Cis - ais b - Des

fis - A Es - c H - gis as - Ces E - cis

2. Określ tonację przykładu

Sonatina

J. SCHMITT

pp

mf

legato

Napisz w tej tonacji triadę harmoniczną i podpisz oznaczenia funkcyjne

Określ do powyższej tonacji gamę równoległą:

i jednoimienną:

3. W podanych tonacjach wybuduj i rozwiąż D⁷:

a) w tonacji A-dur:

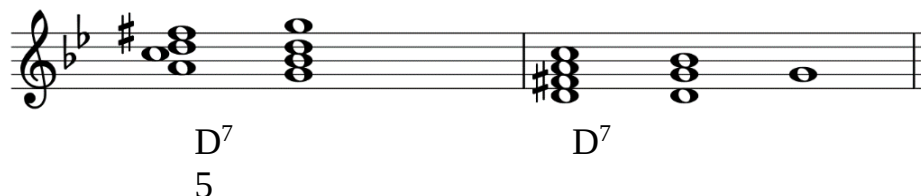
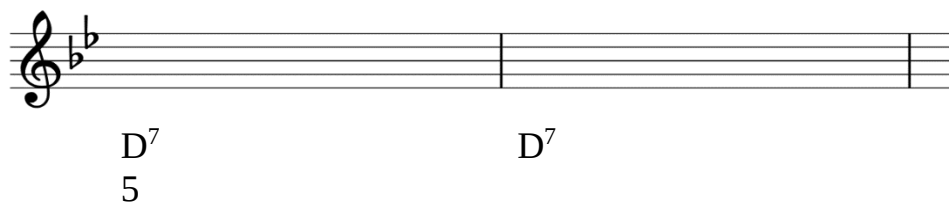
D⁷ D

3 7

D⁷ D

3 7

b) w tonacji g-moll:

4. Podaj nazwy oktav, w których należy zagrać podane melodie:

oktawa.....

oktawa: dwukreślna

oktawa.....

oktawa: wielka

ZADANIA – AUDYCJE MUZYCZNE

- I. ROZPOZNAJE W SŁUCHANYCH PRZYKŁADACH MUZYCZNYCH elementy dzieła muzycznego, budowę okresową i ewolucyjną, fakturę monofoniczną, polifoniczną, homofoniczną, gatunki i formy muzyczne, obsadę wykonawczą

1. Określ formę poniższych przykładów muzycznych: (kanon, inwencja, AB, ABA, rondo, temat z wariacjami)

https://www.youtube.com/results?search_query=inwencja+dwugłosowa+bach+c+dur 0,12 - 0,32

J. S. Bach, Inwencja dwugłosowa C-dur

Wykonanie Marcin Dąbrowski

.....

https://www.youtube.com/watch?v=aAX7p_NyoI 0,00- 0,38 (forma AB)

wykonanie: Orkiestra Reprezentacyjnego Zespołu Artystycznego Wojska Polskiego,
Polska Orkiestra Radiowa

.....

<https://www.youtube.com/watch?v=3ky8BOK2qIA> 0,48 – 2,35 (forma ABA)

F. Chopin, Mazurek F-dur op. 68 nr 3

Wykonanie: Marjan Kiepus

.....

2. Rozpoznaj i zapisz instrumenty grające główne partie w poniższych przykładach. Określ grupę do której instrument należy:

<https://www.youtube.com/watch?v=lwSHQCOHWko> 0,00 – 0,39 (skrzypce)

H. Wieniawski, Scherzo-Tarantella g-moll

Wykonanie Veriko Tchumburidze – skrzypce i Hanna Roleksa – fortepian

Instrument: grupa:

<https://www.youtube.com/watch?v=oPmKRtWta4E> 0,10 – 0,49 (harfa)

J.S. Bach, Toccata and Fugue in D Minor BWV 565

wykonanie Amy Turk

Instrument: grupa:

<https://www.youtube.com/watch?v=2WJhax7Jmxs> 0,19 – 1,10 (obój)

E. Morricone, Gabriel's oboe (The Mission)

wykonanie Henrik Chaim Goldschmidt – oboe, The Faroe Islands Philharmonic Orchestra

Instrument: grupa:

<https://www.youtube.com/watch?v=MHFacHGqeOU> 0,13 – 0,40 (ksylofon)

Aram Chaczaturian, Taniec z szablami

Wykonanie Gregor Nestorom - ksylofon, Marijan Paci – fortepian

Instrument: grupa:

3. Określ rodzaj głosów w przykładach muzycznych:

<https://www.youtube.com/watch?v=OP9SX7V14Z4> 0,02 - 1,05 (sopran)

W. A. Mozart, Aria królowej nocy z opery Czarodziejski flet

Wykonanie Lucia Popp

.....

https://www.youtube.com/watch?v=P5EuMZz_tFw 0,07 – 0,41 (alt)

G. Bizet, Habanera z opery Carmen

Wykonanie Hilary Summers

.....

4. Połącz w pary podane współczynniki formy z właściwymi formami muzycznymi:

refren, kuplety

forma sonatowa

temat, kontrapunkt

rondo

temat, przetworzenie

fuga

refren, kuplety

forma sonatowa

temat, kontrapunkt

rondo

temat, przetworzenie

fuga

5. Przyporządkuj rodzaje faktur do utworów:

faktura monofoniczna	fuga, inwencja
faktura homofoniczna	chorał gregoriański
faktura polifoniczna	pieśń, rondo

faktura monofoniczna	fuga, inwencja
faktura homofoniczna	chorał gregoriański
faktura polifoniczna	pieśń, rondo

6. Rozpoznaj zespół kameralny, który usłyszysz w prezentowanym przykładzie muzycznym. Otocz kółkiem literę z właściwą odpowiedzią.

- a) Kwintet smyczkowy
- b) Kwintet fortepianowy
 - a) Kwintet smyczkowy
 - b) Kwintet fortepianowy

Przykład muzyczny: Fr. Schubert, Kwintet fortepianowy A-dur *Pstrąg* op. 114 cz. III *Scherzo*

7. Jakie oznaczenie agogiczne powinno być umieszczone na początku prezentowanego utworu. . Otocz kółkiem literę z właściwą odpowiedzią.

- a) Allegro
- b) Largo
- c) Moderato

- a) Allegro
- b) Largo
- c) Moderato

Przykład muzyczny: F. Chopin, Preludium c-moll op.28 nr 20

8. Przyporządkuj poniższe określenia do wypisanych elementów dzieła muzycznego (tabela) wpisując odpowiednią cyfrę:

1. ornamentalna 2. polifoniczna 3. atonalna 4. kantylenowa 5. monofoniczna
6. swobodna 7. modalna 8. deklamacyjna 9. homofoniczna 10. synkopowana 11. funkcyjna

MELODYKA	
RYTMIKA	
HARMONIKA	
FAKTURA	

MELODYKA	1, 4, 8
RYTMIKA	6, 10
HARMONIKA	3, 7, 11
FAKTURA	2, 5, 9

9. Odpowiedz na pytania:

a/ Czy znana melodia „Włazł kotek na płotek” ma budowę okresową czy ewolucyjną ?

b/ Czy fragment muzyczny o budowie aa¹bb¹ ma budowę ewolucyjną czy okresową ?

a/okresowa

b/ okresowa

10. Zauważ podobieństwa i różnice w dwóch usłyszanych przykładach muzycznych, a następnie uzupełnij tekst:

„W obydwu przykładach muzycznych wykorzystany został polski taniec narodowy (*wpisz nazwę tańca*).....

W przykładzie pierwszym był wykonywany przez (*wpisz obsadę wykonawczą*) a w drugim przez

z akompaniamentem

Ten drugi fragment był przykładem tańca ”.

Odpowiedź:

W obydwu przykładach muzycznych wykorzystany został polski taniec narodowy OBEREK

W przykładzie pierwszym był wykonywany przez KAPELĘ LUDOWĄ, a w drugim przez SKRZYPCE

11. W wysłuchanym przykładzie muzycznym określ:

1. epokę
2. fakturę
3. rodzaj melodyki harmoniki rytmiki
4. obsadę wykonawczą: i
5. rodzaj kształtowania

1. epokę : KLASYCYZM
2. fakturę: HOMOFOONICZNA
3. rodzaj melodyki: KANTYLENOWA harmoniki: TONALNA rytmiki: USTALONA
4. obsadę wykonawczą: FORTEPIAN i ORKIESTRA SYMFONICZNA
5. rodzaj kształtowania (budowa): OKRESOWA

L. van Beethoven, II koncert fortepianowy B-dur, cz. III

12. Po wysłuchaniu fragmentu muzycznego określ rodzaj melodyki zastosowany przez kompozytora. Podkreśl właściwą odpowiedź.

F. Chopin, Etiuda E-dur op. 10 nr 3

<https://www.youtube.com/watch?v=18kgxWpZVlo> do 27 sekundy

A) Figuracyjna B) kantylenowa C) ornamentalna D) deklamacyjna

(odpowiedź B)

13. Czy harmonia słuchanej kompozycji opiera się na konsonansach czy na dysonansach?

A. Panufnik, „Harmony”

www.youtube.com/watch?v=OQOWrtF_ICY do 1'24

(odp. na dysonansach)

14. Podkreśl właściwą odpowiedź:

C. Debussy, Danse sacree et danse profane

www.youtube.com/watch?v=rMRzGjqXChs od 0'29 do 0'55

Rodzaj artykulacji zastosowany przez kompozytora w słuchanym utworze w partii harfy to:

A)tremolo B)arpeggio C)glissando

15. Określ główne tempo słuchanego przykładu. Podkreśl właściwą odpowiedź:

B. Bartok, Walc z XIV Bagatel na fortepian

<https://www.youtube.com/watch?v=kKe2igX5wwE> do 33 sek.

A) Andantio B)Allegro C)Presto

(odp. C)

16. W tym krótkim przykładzie w partii orkiestry pojawiają się kolejno trzy instrumenty perkusyjne. Wymień je.

J. Rutter, Magnificat

https://www.youtube.com/watch?v=piY_da5bhbs do 12 sek.

(odp. tamburyn, werbel, kotły)

17. Posłuchaj fragmentu muzycznego i odpowiedz na pytania.

Jaki instrument słyszysz?

Jaki to taniec?

Jaki trójdźwięk słyhać w zakończeniu?

F. Tarrega, Gran Vals

<https://www.youtube.com/watch?v=uSQzUx3QW2Y> od początku do 0'16

(odp. gitara, walc, durowy sekstowy)

18. Usłyszysz 6 przykładów muzycznych.

Określ epokę muzyczną, z której pochodzą podane utwory.

Podkreśl prawidłową odpowiedź.

Przykład 1

średniowiecze

renesans

barok

klasycyzm

romantyzm

XX wiek

B. Smetana, „Poemat symfoniczny „Wielta” z cyklu „Moja Ojczyzna”

Przykład 2

średniowiecze

renesans

barok

klasycyzm

romantyzm

XX wiek

Chorał gregoriański Antyfony „Ego sum resurrectionis”

Przykład 3

średniowiecze

renesans

barok

klasycyzm

romantyzm

XX wiek

W. A. Mozart, 40 Symfonia g-moll KV550, cz. I Molto allegro

Przykład 4

średniowiecze

renesans

barok

klasycyzm

romantyzm

XX wiek

F. Schubert, pieśń „Pstrąg”
D 550 sł. Ch.F.D.Schubart

Przykład 5

średniowiecze

renesans

barok

klasycyzm

romantyzm

XX wiek

Anonim „Rex”
Tabulatura Jana z Lublina

Przykład 6

średniowiecze

renesans

barok

klasycyzm

romantyzm

XX wiek

L. Bernstein, Musical „On the Town”
Times Square: 1944

19. Rozpoznaj na podstawie zapisu partyturowego, co to za utwór?

Podaj tytuł i kompozytora.

Allegro

Violino I

Violino II

Viola

Violoncello e Contrabbasso

6

10

Edition Peters Nr. 9373a

E. P. 12660

© 1972 by Edition Peters, Leipzig

20.

Przykładowa tabela wykorzystywana do aktywnego słuchania muzyki (tabela dla ucznia):

Kompozytor	Epoka	Inni twórcy epoki	Tytuł utworu	Faktura kompozycji	Forma kompozycji	Dynamika	Agogika	Zespół wykonawczy
1.								

2.								
----	--	--	--	--	--	--	--	--

Odpowiedzi:

Kompozytor	Epoka	Inni twórcy epoki	Tytuł utworu	Faktura kompozycji	Forma kompozycji	Dynamika	Agogika	Zespół wykonawczy
1. L. van Beethoven	klasycyzm	W. A. Mozart, J. Haydn	sonata c- moll op. 13 „Patetyczna”, cz. III- Rondo	homofoniczna	rondo	Zmienia (można uszczegółowić dynam)	tempo szybkie (można uszczegółowić agogikę)	solista-fortepian
2.								

♪ Proponowany przykład muzyczny: L. van Beethoven- sonata c- moll op. 13 „Patetyczna”, część III- Rondo, wykonanie D. Barenboim- fortepian, (Płytoteka szkolna klasy IV- VI, K. Wlaźlińska), czas nagrania 0:00 - 4:47

II. ZAPOZNAJE SIĘ Z LITERATURĄ MUZYCZNĄ

1. Określ formę muzyczną utworów muzycznych, których wysłuchasz (kanon, forma okresowa, rondo, temat z wariacjami).

a. Camille Saint-Saëns, *Karnawał zwierząt*, cz. 12 (Skamieliny)

<https://www.youtube.com/watch?v=HtU68kEAs2g>

b. Wolfgang Amadeusz Mozart, *Wariacje „Ah, vous dirai je, maman”* KV 265

<https://www.youtube.com/watch?v=C0-U3PQPs3k>

c. Wolfgang Amadeusz Mozart, *Ave Maria* KV 554

<https://www.youtube.com/watch?v=d1HHVmOUwyo>

d. Antonin Dvořák, *Humoreska* nr 7, Op. 101

<https://www.youtube.com/watch?v=H3dhH5goUyE> (orkiestra)

lub <https://www.youtube.com/watch?v=WmAZoexenx8> (fortepian)

III. ZAUWAŻA W ZAPISIE NUTOWYM, ANALIZUJE, KOMPONUJE

1. Określ rodzaje faktury w podanych przykładach nutowych:

faktura

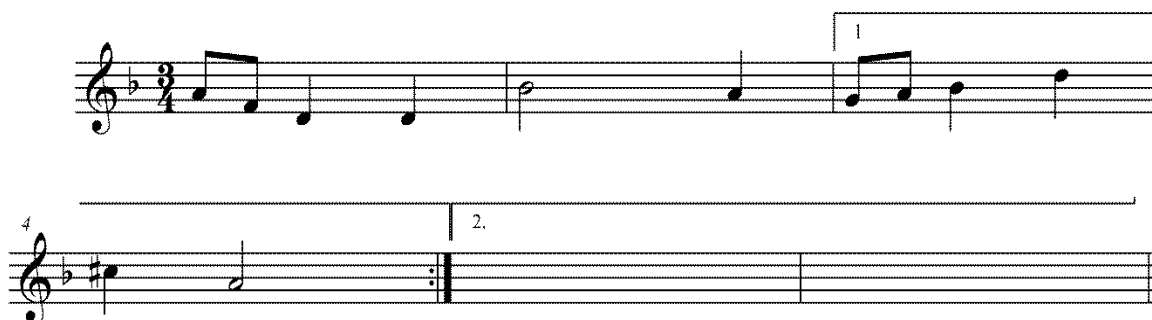
faktura **HOMOFONICZNA**

2. Poniższa melodia to przykład jednego z polskich tańców narodowych.

- Wpisz jako tytuł nazwę tego tańca.
- Dokomponuj na pięciolinii jego zakończenie

.....

Aleksandra Godlewska-Szulc

- Które z prezentowanych niżej określeń agogicznych byłoby dla niego najbardziej odpowiednie? Otocz kółkiem odpowiednią literę z prawidłową odpowiedzią.

Allegro
Brillante
Con melanconia

3. W poniższym fragmencie rozpoznaj rodzaj faktury:

Odp:

IV. STOSUJE POJĘCIA, WYMIENIA CECHY, CHARAKTERYZUJE OGÓLNIE EPOKI, TÓWRCZOŚĆ KOMPOZYTORÓW

1. Do podanego instrumentu dopasuj charakterystyczny dla niego sposób artykulacji i wyjaśnij włoskie określenie.

tremolo, pizzicato, con sordino, una corda, arpeggio

fortepian

skrzypce

harfa

trąbka

ksylofon

fortepian **una corda – przyciskając lewy pedał fortepianu (tłumik)**

skrzypce **pizzicato – szarpiąc struny palcem**

harfa **arpeggio – dźwięki akordu grane szybko jeden po drugim**

trąbka **con sordino – z tłumikiem**

ksylofon **tremolo – bardzo szybko powtarzając jeden dźwięk**

2. Podane instrumenty przyporządkuj właściwej grupie:

fagot, fortepian, róg, gitara, gitara elektryczna, triangel, keyboard, kotły, talerze, tamburyn

Aerofony		
Elektrofony		
Idiofony		
Chordofony		
Membranofony		

Aerofony	fagot	róg
Elektrofony	gitara elektryczna	keyboard
Idiofony	triangel	talerze
Chordofony	fortepian	gitara
Membranofony	kotły	tamburyn

3. Wskaż:

najniższy głos żeński: sopran alt mezzosopran

najwyższy głos męski: baryton bas tenor

najniższy głos żeński: sopran **alt** mezzosopran

najwyższy głos męski: baryton bas **tenor**

KONIEC